

***Plán činnosti koordinátora protidrogovej výchovy
a iných sociálno-patologických javov
na školský rok 2013/2014***

Koordinátor PDP: Mgr. Viera Britaňáková

september 2013

Plán činnosti koordinátora protidrogovej výchovy a iných sociálno-patologických javov

V súlade s POP MŠ SR na školský rok 2013/20134 a so skúsenosťami s pedagogickej praxe je potrebné činnosť koordinátora protidrogovej výchovy a iných sociálno-patologických javov považovať za integrálnu súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu v škole.

Plán práce vychádza z hlavných úloh školy a z úloh *Národného programu boja proti drogám*. Pri jeho plnení chceme úzko spolupracovať s PPP v Kežmarku, s pracovníkmi sociálneho odboru OÚ v Kežmarku, s inštitúciami ako je polícia, prokuratúra a podobne.

V úzkej spolupráci s rodinou budeme poskytovať špecifickú sociálnu, psychologickú starostlivosť deťom ohrozených sociálno-patologickými javmi.

Na škole bude fungovať *schránka dôvery*.

Najdôležitejšou úlohou v rámci protidrogovej prevencie a šikanovania na školách je zamerať sa na žiakov z málo podnetného prostredia a robiť aktivity zamerané na zmysluplné využívanie voľného času.

Súčasťou plánu činnosti koordinátora protidrogovej výchovy a iných sociálno-patologických javov je aj **prevencia a riešenie šikanovania na škole a boj proti obchodovaniu s ľuďmi**.

I Prevencia a riešenie šikanovania na škole

1.1 Charakteristika šikanovania

Šikanovanie je akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorých zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, ich ohrozovanie alebo zastrašovanie. Ide o cielené a opakované použitie násilia voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa nevedia alebo nemôžu brániť. Šikanovanie môže zanechať následky na psychickom a fyzickom zdraví.

Znaky šikanovania

- úmysel bezprostredne smerujúci k fyzickému alebo psychickému ublíženiu druhému,
- agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- opakované útoky,

- nevyrovnaný pomer síl medzi agresorom a obeťou.

Prejavy šikanovania

- fyzické útoky,
- urážlivé prezývky,
- nadávky,
- posmech,
- tvrdé príkazy vykonať určitú vec proti svojej vôli,
- odcudzenie veci,
- prehliadanie a ignorovanie obeť.

Z hľadiska **priestupkového zákona** môže šikanovanie naplňať skutkovú podstatu **priestupkov** (proti občianskemu spolunažívaniu, proti majetku).

Z hľadiska **trestného zákona** môže šikanovanie naplniť skutkovú podstatu **trestného činu** (prečin alebo zločin – ohováranie, nebezpečné vyhrážanie, ublíženie na zdraví, obmedzovanie osobnej slobody, nátlak, vydieranie, lúpež, krádež, poškodzovanie cudzej veci, neoprávnené užívanie cudzej veci).

Páchateľom trestného činu je ten, kto trestný čin spáchal sám. Za spolupáchateľstvo trestného činu sa považuje, ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých osôb.

Trestne zodpovedný je ten, kto v čase spáchania činu dovŕšil 14. rok veku.

Pedagogický zamestnanec, ktorému bude známy prípad šikanovania a neprijme v tomto smere žiadne opatrenie, vystavuje sa riziku trestného postihu.

Svojím konaním môže naplniť i skutkovú podstatu trestného činu – neprekazenia, neoznámenia trestného činu alebo ublíženia na zdraví a to tak, že inému z nedbanlivosti ublíži na zdraví tým, že poruší oznamovaciu povinnosť vyplývajúcu z jeho zamestnania, povolania, či funkcie.

1.2 Prevencia šikanovania

- 1) Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách.
- 2) V rámci účinnej prevencie šikanovania škola:
 - a) bude vytvárať priaznivú klímu v škole,
 - b) zabezpečí úzku spoluprácu medzi žiakmi, zamestnancami školy a rodičmi, jasne vymedzí možnosť oznamovať aj zárodky šikanovania (pri zachovaní dôvernosti oznámení),
 - c) školským poriadkom jasne stanoví pravidlá správania vrátane sankcií za ich porušovanie, bude viesť písomnú dokumentáciu o riešení konkrétnych prípadov šikanovania,
 - d) v súlade s pracovným poriadkom zaistí zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení, v čase záujmovej a mimoškolskej činnosti v priestoroch, kde by mohlo dôjsť k šikanovaniu (záchody, šatne,),
 - e) pre pedagogických zamestnancov a rodičov bude organizovať semináre s odborníkmi zaoberajúcimi sa danou problematikou,
 - f) bude informovať verejnosť o tom, čo robiť v prípade, keď sa dozvedia o šikanovaní (poskytnutie kontaktov na inštitúcie, ktoré sa šikanovaním zaoberajú),
 - g) zabezpečí vzdelávanie triednych učiteľov, koordinátorov prevencie a výchovných poradcov v oblasti prevencie šikanovania,
 - h) pri riešení problémov so šikanovaním bude úzko spolupracovať s odborníkmi príslušného centra výchovnej a psychologickkej prevencie,
 - i) stanoví oznamovaciu povinnosť pedagogickým aj nepedagogickým zamestnancom okamžite upozorniť na problémy šikanovania vedenie školy, ktoré bude bez meškania problém riešiť a každej obeti poskytnúť okamžitú pomoc.

1.3 Metódy riešenia šikanovania školou

- 1) Zaistenie ochrany obetiam.
- 2) Rozhovor so žiakmi, ktorí na šikanovanie upozornili, rozhovor s obeťou, s agresormi.
- 3) Nájdenie vhodných svedkov (individuálne, prípadne konfrontačné rozhovory so svedkami) NIKDY NEKONFRONTOVAŤ OBETE A AGRESOROV!!! Zabránenie

agresorom krivo vypovedať, izolovanie, neumožnenie dohody na spoločnej výpovedi.

- 4) Kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov žiaka.
- 5) Kontaktovanie centra výchovného a psychologického poradenstva alebo diagnostického centra.
- 6) Poskytnutie podpory obeti.
- 7) Nahlásenie závažnejšieho prípadu šikanovania polícii.

1.4 Opatrenia

1) Pre obeť:

- a) Odporúčanie rodičom obetí vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť.
- b) Zorganizovanie skupinového intervenčného programu riaditeľkou školy v spolupráci s centrom výchovného a psychologického poradenstva.

2) Pre agresorov:

- a) Odporúčanie rodičom agresorov vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť.
- b) Udelenie výchovného opatrenia – napomenutie a pokarhanie triednym učiteľom, pokarhanie riaditeľkou školy, zníženie známky zo správania.
- c) Preloženie žiaka do inej triedy (ak to podmienky školy dovoľujú).
- d) V mimoriadnych prípadoch:
 - odporúčenie rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt do príslušného diagnostického centra alebo liečebno-výchovného sanatória,
 - oznámenie príslušnému ÚPSV a R – odbor sociálno-právnej ochrany detí za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletých v zmysle zákona č. 195/1998 o sociálnej pomoci, v znení neskorších predpisov,
 - oznámenie príslušnému útvaru policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, že bol spáchaný trestný čin.

1.5 Spolupráca školy s rodičmi žiakov

- 1) Pri podozrení zo šikanovania škola predvolá zákonných zástupcov obeť i agresorov na pohovor s riaditeľkou školy v prítomnosti výchovného poradcu alebo koordinátora prevencie, z ktorého sa vyhotoví písomný zápis.

- 2) Upozorní rodičov, aby sledovali možné príznaky šikanovania a ponúkne im pomoc.
- 3) Zabezpečí taktný prístup a zachovanie dôvernosti informácií zo strany pedagogických zamestnancov.

1.6 Spolupráca školy s inými inštitúciami

V rámci prevencie šikanovania škola úzko spolupracuje s:

- CPPPaP Kežmarok
- Riadi sa opatreniami a odporúčaniami Štátnej školskej inšpekcie a CPPPaP.

Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu je riaditeľka školy povinná bez zbytočného odkladu oznámiť túto skutočnosť:

- príslušnému útvaru policajného zboru,
- orgánu sociálno-právnej ochrany.

II. Boj proti obchodovaniu s ľuďmi

2.1 Charakteristika obchodovania s ľuďmi

Obchodovanie s ľuďmi nie je novým fenoménom, ktorý sa spája s niektorým z prelomových období histórie. Je však rapídne narastajúcim problémom a to vďaka niekoľkým faktorom, ako napríklad:

- ľahký finančný zisk z vykorisťovania,
- narastajúca deprivácia a marginalizácia chudoby,
- diskriminácia voči ženám,
- reštriktívne zákony pre migrantov,
- nedostatok informovanosti o nebezpečenstvách obchodovania s ľuďmi.

O obchode s ľuďmi hovoríme v tých prípadoch, keď k zneužívaniu dochádza pod akoukoľvek formou donútenia:

- použitím násilia,
- hrozbou násilia,
- únosom,
- podvodom,

- zneužitím moci alebo bezmocnosti osoby,
- zneužitím existujúcich alebo fiktívnych záväzkov.

Najčastejšie formy, v ktorých dochádza k zneužívaniu:

- v sex biznise,
- práca v poľnohospodárstve, v službách, vo výrobných podnikoch, v priemysle,
- v rámci drobnej kriminality u detí.

Problematika obchodovania s ľuďmi je širokospektrálnou problematikou, preto aj samotná prevencia sa dotýka viacerých oblastí, ktoré by sa mali vzájomne dopĺňať.

2.2 Cieľová skupina

Našou cieľovou skupinou sú dievčatá a chlapci vo veku 10 – 15 rokov, pochádzajúcich zo sociálne zaostalých rodín, v ktorých sa často krátko prehliadnu znaky nekorektného správania sa ľudí okolo nich. Takáto rodina nedokáže v plnej miere zabezpečiť plnohodnotný rozvoj osobnosti najmä z dôvodu nízkeho vzdelania, absencie jednotnej výchovy, absencie vzorov. Z toho vyplývajú problémy so sebahodnotením, sebaopoznávaním a problémy s fungovaním priateľských a partnerských vzťahov.

Cieľom je sprostredkovať našim žiakom teoretické vedomosti o zákonitostiach a znakoch obchodovania s ľuďmi, ale najmä posilniť ich sociálne zručnosti v bežnom živote, nezabúdajúc pri tom na rozvoj osobnej identity, úcty voči sebe samému i voči ľuďom navôkol.

2.3 Riziká

Za dôležité považujeme rozprávať sa so žiakmi o:

- rizikách, ktoré so sebou prináša nástup na pracovný trh či už doma alebo v zahraničí,
- rizikách, ktoré prinášajú rozhodnutia mladých ľudí žiť v priateľskom vzťahu,
- rizikách, ktoré prinášajú moderné komunikačné technológie, akými sú internet a mobilné telefóny.

Aby mladí ľudia dokázali tieto riziká rozpoznať a upozorniť na nich, aby sa im dokázali brániť musia:

- byť vybavení sociálnymi i komunikačnými kompetenciami,
- si byť istí, že sú plnohodnotné osoby, ktorých právom je byť rešpektovaný,
- mať jasno, čo sa týka vlastných postojov, hodnôt a názorov.

Informácie by mali byť dopĺňané aktivitami, ktorými budeme rozvíjať schopnosť vlastného a nezávislého rozhodovania sa i zručnosti týkajúce sa asertívneho správania a efektívnej komunikácie.

2.4. Aktivity

Podľa zloženia skupiny a podľa aktuálnych problémov si budeme voliť štruktúru výchovného procesu a sami si budeme vyberať aktivity, ktorými budú:

- ✓ besedy s psychológom,
- ✓ besedy s detským lekárom,
- ✓ besedy s policajtom,
- ✓ zaujímavé kolektívne športy,
- ✓ hry a súťaže.

Cieľom aktivít bude:

a) Sebapoznávanie a sebahodnotenie,

b) Motivácia k zmene správania

(osvojovanie si sociálnych a komunikačných zručností, uvedomenie si súvislostí v problematike obchodovania s ľuďmi),

c) Spätná väzba

Spätná väzba je nevyhnutnou súčasťou výchovného procesu.

Vhodné je diskutovať o tom, čo sa chlapci a dievčatá naučili o problematike obchodu s ľuďmi, čo sa naučili o sebe, ako to súvisí s ich životom, čo sa dialo počas jednotlivých aktivít a ako sa cítili.

Prostredníctvom aktivít chlapci a dievčatá vstupujú do vzájomnej interakcie, a tým rozvíjajú svoje sociálne i komunikačné schopnosti a zručnosti, v konfrontácii s ostatnými si formulujú názory, pričom sa zároveň učia rešpektovať názory a postoje ostatných. Toto aktívne sociálne učenie prispieva k rozvoju tvorivosti i k sebapoznávaniu.

Učiteľ plní rolu organizátora, ktorý sprostredkúva poznatky prostredníctvom skupinového diania, komentuje a usmerňuje, avšak vyhýba sa hodnoteniu a vyjadrovaniu svojich vlastných názorov. Tým dáva priestor na hodnotenie a uvažovanie samotným chlapcom a dievčatám. Počas jednotlivých aktivít povzbudzuje a vytvára im priestor pre vlastnú tvorivosť. V niektorých aktivitách sú nevyhnutné aj teoretické vstupy, ktoré sú dôležité pre pochopenie terminológie, princípov a znakov obchodovania s ľuďmi.

Problematike šikanovania a obchodovania s ľuďmi sa bude venovať aj koordinátor protidrogovej výchovy v pláne svojich aktivít.

Všeobecné úlohy koordinátora prevencie:

- V rámci plnenia úloh rezortu školstva v súlade s Národnou protidrogovou stratégiou zlepšiť preventívne opatrenia školy a zefektívniť realizáciu preventívnych školských programov. Prevenciu drogových závislostí realizovať ako integrálnu súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu.
- V školskom poriadku vymedziť opatrenia proti šíreniu legálnych (tabak, alkohol) a nelegálnych drog v školskom prostredí.
- V súlade s Národným plánom výchovy k ľudským právam na roky 2005-2014, koncepciou migračnej politiky SR na podmienky rezortu školstva, Národným akčným plánom pre deti, Akčným plánom predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie je potrebné riešiť úlohy súvisiace s výchovou v duchu humanizmu a so vzdelávaním v oblasti ľudských práv, práv dieťaťa, predchádzania všetkým formám diskriminácie, xenofóbie, intolerancie a rasizmu.
- V rámci plnenia Národného programu boja proti drogám zlepšiť preventívne opatrenia školy a zefektívniť realizáciu preventívnych školských programov tak, aby sa realizovali len odborne garantované preventívne programy. Prevenciu drogových závislostí realizovať ako integrálnu súčasť výchovno-vzdelávacieho programu.
- V zmysle úloh Národného programu prevencie HIV/AIDS zamerať sa na prevenciu rizikového správania sa v období dospievania. Realizovať prevenciu HIV/AIDS v súlade so schválenými učebnými osnovami, pravidelne uskutočňovať besedy so psychológom, resp. lekárom a vyhlasovať aktivity k Svetovému dňu boja proti HIV/AIDS.
- V rámci plnenia Národného programu prevencie obezity, schváleného vládou SR 9. januára 2008 organizovať voľno-časové aktivity zamerané na zmenu životného štýlu, organizovať športové aktivity a vzdelávanie v oblasti zdravej výživy a umožňovať žiakom voľné využívanie všetkých dostupných športovísk.
- V školskom poriadku vymedziť opatrenia proti šíreniu legálnych drog (tabak, alkohol) a nelegálnych drog v školskom prostredí. O týchto opatreniach oboznámiť rodičov žiakov školy. Vedenie školy a učiteľ – koordinátor prevencie sú povinní priebežne informovať rodičov o preventívnych aktivitách školy a možnostiach odbornej pomoci.

- Úlohou učiteľa – koordinátora je navrhovať a koordinovať preventívne opatrenia školy, príp. realizovať preventívne programy.
- V súlade s metodickým usmernením MŠ SR k riešeniu a šikanovaniu žiakov v školách a školských zariadeniach je potrebné jasne vymedziť opatrenia na predchádzanie a riešenie šikanovania v komplexnej stratégii školy a uplatňovať jej realizáciu v praxi.

Drogové závislosti v istom smere možno považovať za dôsledok stresových situácií, vyvolaných citovou neuspokojenosťou, duševnou prázdnotou, nedostatkom, či stratou zmyslu života. Ak na túto situáciu existuje liek, tak je to práve citová výchova. To je úloha pre celý pedagogický kolektív, kedy sa musíme spoločne snažiť o výchovu k humanizácii a tolerancii v žiackych kolektívoch.

V spolupráci s triednymi učiteľmi a zákonnými zástupcami žiakov snažiť sa o včasné podchytenie, poradenstvo a sprostredkovanie terapeutického korigovania rizikových prejavov v správaní.

Úlohou koordinátora bude pre kolegov pedagógov zabezpečiť propagačný a metodický materiál, úzko spolupracovať s PK – výchovy, výchovným poradcom na škole.

Úlohy plnené priebežne:

- Poskytovať preventívno-výchovné konzultácie žiakom a ich zákonným zástupcom,
- V prípade potreby zabezpečiť odbornú pomoc, školených psychológov, lekárov,
- Pripravovať a zabezpečovať školské akcie podporujúce prevenciu,
- Zúčastňovať sa na školeniach a seminároch usporiadaných MC Prešov, PPP v Kežmarku, MsÚ Spišská Belá pre koordinátorov prevencií,
- Monitorovať zmeny v správaní sa žiakov a v prípade oprávneného podozrenia z fyzického alebo psychického týrania, či ohrozenia, podozrenia zo šikanovania, bezodkladne riešiť problém s vedením školy, kontaktovať príslušný odbor sociálnych vecí, pediatra a príslušné oddelenie policajného zboru,

- Zamerať sa na zdravý životný štýl, budovať pocit zodpovednosti za svoje zdravie,
- Venovať osobitnú pozornosť žiakom z prostredia ohrozeného sociálnou patológiou, u ktorých možno oprávnene predpokladať zvýšené riziko sociálno-patologického vývinu a vzniku drogovej závislosti.

Mesačné úlohy:

september

- zaradenie drogovej prevencie do pedagogickej dokumentácie pri tvorbe tematických výchovno-vzdelávacích plánov všetkých predmetov (všetci vyučujúci)
- oboznámenie sa s plánom práce koordinátora prevencie drogových a iných sociálno-patologických javov (pg. zamestnanci)
- 23. september – Medzinárodný deň proti sexuálnemu zneužívaniu a obchodovaniu so ženami a deťmi – centrálna nástenka na škole / TU na tr. hodinách

október

- realizácia informačnej nástenky v priestoroch školy (koordinátor PDP)
- „Október – mesiac úcty k starším“ stretnutie dvoch generácií (uč. HV a vedúci záujmových krúžkov, vystúpenie pre dôchodcov obce)
- 17. október – Medzinárodný deň proti chudobe (Ľudské práva) – výchovne pôsobiť na hodinách – všetci vyučujúci

november

- „Európsky týždeň boja proti drogám“ – zviditeľniť na informačnej nástenke (koordinátor PDP)
- realizácia prednášok pre žiakov 1. a 2. stupňa o problematike drog a iných sociálno-patologických javov (koordinátor PDP, pracovníci PPP)

december

- 1. december – „Svetový deň boja proti HIV, AIDS“ – beseda s lekárom – Sex, drogy, manželstvo (koordinátor PDP)
- Vianočná výstavka výtvarných prác (učitelia VV, koordinátor PDP)

január

- obnova propagačných materiálov v priestoroch školy (koordinátor PDP)
- zhodnotenie plnenia tém zaradených do tematických výchovno-vzdelávacích plánov (vedúci MZ, PK)
- informovanie rodičov o primárnej drogovej prevencii (leták, prednáška) na zasadnutiach triednych aktívov (triedni uč., koordinátor PDP)

február

- prieskum v oblasti užívania drog, alkoholu... (koordinátor PDP)
- Valentínska diskotéka – karneval (pg. zamestnanci)

marec

- „Marec – mesiac knihy“, literárne spracovanie problematiky závislostí (učitelia SJaL)
- používanie kníh: Nenič svoje múdre telo, Ako poznám sám seba, Ako zmeniť sám seba, V sedemnástke narkoman...

apríl

- návšteva filmového alebo divadelného predstavenia (vedenie školy)
- „Deň narcisov“ - -propagácia na informačnej nástenke (koordinátor PDP)
- „Deň Zeme“ – využitie odpadového materiálu – zber (uč. TchV, PV, triedni uč.)

máj

- „Svetový deň bez tabaku“ – športové popoludnie (všetci pg. zamestnanci)
- Kriminalita mládeže – beseda s mestskou políciou (koordinátor PDP)

jún

- „Medzinárodný deň detí“ – športové dopoludnie (všetci pg. zamestnanci)
- zhodnotenie celoročnej práce , spolupráca pg. pracovníkov (vedenie školy, koordinátor PDP)